

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра цивільно-правових дисциплін

Кафедра трудового, земельного та господарського права

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра цивільно-правових дисциплін

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА

25 лютого 2022 р.

ОДЕСА

Рекомендовано до друку рішенням кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного
університету внутрішніх справ
(протокол № 10 від 23.02.2022 року)

Упорядник:

Церковна О.В. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ.

Редактори:

Маковій Віктор Петрович – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільно-правових
дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ;

Зайцев Олексій Леонідович – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільно-правових
дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ.

Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток національного права : матеріали міжнародної науково -
практичної конференції м. Одеса, 25 лютого 2022 р. / редкол. В.П. Маковій та ін. – Одеса, ОДУВС, 2022. –
204 с.

Збірник містить матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Вплив інтеграційних
тенденцій на розвиток національного права» (Одеса, 25 лютого 2022 р.). У роботі конференції взяли участь
науковці, науково-педагогічні працівники, ад'юнкти, аспіранти та магістранти з 10 українських навчальних та
наукових закладів юридичного профілю, а також Академії поліції Азербайджанської Республіки,
Нахчиванського державного університету (Республіка Азербайджан), Бакінського державного університету
(Республіка Азербайджан), Центральноазіатського інноваційного університету (Республіка Казахстан),
Університету світової економіки та дипломатії при Міністерстві Іноземних Справ Республіки Узбекистан,
Гроденського державного університету ім. Янкі Купали (Республіка Білорусь), Університет права та
соціально-інформаційних технологій (Республіка Білорусь), адвокатського бюро Arhan&Arhan
(Туреччина).

Збірник може бути використаний перемінним складом юридичних закладів освіти, науковцями,
практичними працівниками, які цікавляться проблемами впливу інтеграційних тенденцій на розвиток
вітчизняного права.

© Одеський державний університет внутрішніх справ, 2022

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ МОРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ У МЕЖАХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ

Розвиток сучасного суспільства та процеси урбанізації, на сьогодні є паралельними процесами, які інтенсивними темпами відбуваються в Україні. Інтенсивність розвитку процесу урбанізації спонукає до прояву факторів екологічного ризику, зокрема й при використанні природних ресурсів, погіршення екологічної ситуації, проблеми видалення відходів, забруднення атмосферного повітря тощо. Враховуючи це, використання земель морського транспорту за цільовим призначенням, у межах населених пунктів займає особливе місце у системі земельних відносин. Землі в межах населених пунктів виконують функції територіального базису для розміщення об'єктів містобудування, виробничих сил, ведення суспільного та іншого виробництва.

Землі морського транспорту складають особливий вид земель, які використовуються, як територіальний базис для розміщення критично важливих об'єктів інфраструктури морських портів. Особливістю їх правового режиму є функціональне використання для потреб транспортної інфраструктури морських портів з набережними, майданчиками, причалами, вокзалами, будівлями, спорудами, устаткуванням, об'єктами загальнопортового і комплексного обслуговування флоту, гідротехнічними спорудами й засобами навігаційної обстановки, судноремонтними заводами, майстернями, базами, складами, радіоцентрами, службовими та культурно-побутовими будівлями та іншими спорудами, що обслуговують морський транспорт. Територія морського порту є основною складовою земель морського транспорту. В Україні функціонують вісімнадцять морських торговельних портів, три найбільші з них розташовані в м. Одесі, м. Чорноморську, м. Южний. Також в Україні працюють рибні порти.

Отже, поняття цільового використання земель у межах населених пунктів має складну юридичну конструкцію, оскільки у межах населених пунктів знаходяться земельні ділянки які належать до різних категорій земель, але їх використання підпорядковано головній меті – забезпечення стало розвитку та функціонування населеного пункту.

В сучасних умовах розвитку інфраструктури населених пунктів, відносини з приводу використання земель у межах населених пунктів гостро потребують належної правової регламентації. Наслідком відсутності такого, є неприпустима ситуація, коли чинне земельне законодавство не враховує специфіку та надзвичайну складність правового режиму земель в межах населених пунктів взагалі, а також особливості цільового використання та охорони окремих земельних ділянок.

В межах території населених пунктів, де найважливіше значення складає категорія земель житлової та громадської забудови розташовуються різні за своїм призначенням земельні ділянки. Одні слугують місцем проживання, інші для виробничої діяльності, для комунально-побутових потреб тощо. Склад земель житлової та громадської забудови неоднорідний, оскільки відповідні земельні ділянки зазначеної категорії мають неоднакове цільове призначення.

На наш погляд, першою важливою ознакою земель у межах населених пунктів, яка має важливе значення для правового режиму цих земель є включення та знаходження їх у межах населеного пункту, оскільки територія населених пунктів відмежовується від сусідніх, шляхом встановлення меж адміністративно-територіальних утворень. Така ситуація на сьогодні, породжує чимало проблем пов'язаних із наявністю законодавчих проблем процедури відведення земель водного фонду, зайнятих територіальним морем, внутрішніми морськими водами, в тому числі під акваторією морських портів.

Основною населеного пункту складає його територія, саме тому, у межах нашого дослідження постає необхідність розгляду понять «територія», «місцевість» та їх співвідношення між собою.

У законодавстві поняття «територія» вживається у декількох значеннях, так Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» [4] визначає термін «територія», як частину земної поверхні у визначених межах (кордонах) з властивими їй географічним положенням, природними та створеними діяльністю людей умовами та ресурсами, а також з повітряним простором та

розташованими під нею надрами. У законі України «Про благоустрій населених пунктів» [2] територія розуміється, як сукупність земельних ділянок, які використовуються для розміщення об'єктів загального користування: парків, скверів, бульварів, вулиць, провулків, узвозів, проїздів, шляхів, площ, майданів, набережних, прибудинкових територій, пляжів, кладовищ, рекреаційних, оздоровчих, навчальних, спортивних, історико-культурних об'єктів, об'єктів промисловості, комунально-складських та інших об'єктів у межах населеного пункту. Під сельбищною територією розуміється земельні ділянки житлових будинків, громадських установ, будинків і споруд, у тому числі навчальних, проектних, науково-дослідних та інших інститутів без дослідних виробництв, внутрішньосельбищна, вулично-дорожня і транспортна мережа, а також площі, парки, сади, сквери, бульвари, інші об'єкти зеленого будівництва й місця загального користування. Таким чином, сельбищні землі можна ототожнити з категорією земель житлової та громадської забудови.

Як вказано в пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо будівництва на землях, зайнятих водними шляхами, віднесеними до категорії судноплавних, в межах акваторій морських портів, в зоні дії навігаційного обладнання» поданої Міністерством інфраструктури, сучасний стан інфраструктури морських портів України, які переважно були побудовані ще за радянських часів та експлуатується вже протягом 30-40 років поспіль, питання відновлення інфраструктури портів та створення нових гідротехнічних об'єктів, які здатні були б забезпечити принаймні наявний попит на портові послуги (не кажучи вже про потенційний розвиток та забезпечення конкурентоспроможності), є вкрай актуальним та терміновим [5].

Варто також звернути увагу на те, що ч. 3 ст. 24 Закону України «Про морські порти України» встановлює, що територія морського порту може складатися із земель морського транспорту, земель промисловості та земель водного фонду.

Законом України «Про морські порти» закріплено, що морський порт – визначені межами територія та акваторія, обладнані для обслуговування суден і пасажирів, проведення вантажних, транспортних та експедиційних робіт, а також інших пов'язаних з цим видів господарської діяльності, а ч. 1 ст. 8 цього закону додатково вказує, що межами морського порту є межі його території та акваторії – визначеної межами частини водного об'єкта (об'єктів), крім суднового ходу, призначеної для безпечного підходу, маневрування, стоянки й відходу суден [3].

Особливістю використання земель морського порту є те що, правовий режим використання території морського порту, переважно регламентується локальними нормативними актами та звичайними нормами права.

Підсумовуючи наведене, можна казати, що правовою основою для забезпечення використання земельних ділянок за спеціальним цільовим призначенням має бути класифікатор спеціального цільового призначення, розроблений відповідно до вимог функціонального зонування території та дозволенням використання земельних ділянок. Концептуально у цьому нормативному акті слід визначити: поняття цільового призначення, функціонального використання та дозволеного використання земельної ділянки. Крім того, на нашу думку, запровадження класифікатора спеціального цільового призначення земель, за доцільним із використанням сучасних технологій цифровізації в Україні. Нами вбачається необхідність внесення відповідних змін до низки нормативних актів зокрема, до Кодексу торговельного мореплавства України, Водного кодексу України, Земельного кодексу України, Закону України «Про транспорт», Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», Закону України «Про морські порти України», Закону України «Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності», з метою усунення прогалин у процедурах планування розвитку території морських портів, відведення земель водного фонду, зайнятих територіальним морем, внутрішніми морськими водами, в тому числі під акваторією морських портів, визначення меж та процедури розширення території морського порту шляхом штучно створених земельних ділянок.

Слід звернути увагу, що на сучасному етапі використання таких технологій має безперечні переваги щодо прозорості, державного контролю та безпеки даних, проте законодавча база щодо їх впровадження та забезпечення потребує напрацювань та досліджень у сфері юридичної науки.

Список літератури:

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III. Відом. Верхов. Ради України. 2002.

№ 3/4. Ст. 27.

2. Про благоустрій населених пунктів: Закон України від 06.09.2005 № 2807-IV [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15#Text>

3. Про морські порти України: Закон України від 17 травня 2012 р. № 4709-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 7. Ст. 65.

4. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011 №3038-VI [Електронний ресурс] . – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>

5. Повідомлення про оприлюднення проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо будівництва на землях, зайнятих водними шляхами, віднесеними до категорії судноплавних, в межах акваторій морських портів, в зоні дії навігаційного обладнання» [Електронний ресурс] офіційна сторінка Міністерства Інфраструктури України // Режим доступу <https://mtu.gov.ua/news/33107.html?fbclid=IwAR07mcxfBGqIy49fLZq4HoWLA6XJKjgaIUkattX7jps5kKuM0gaBvGP9msk>

Дегтярьова В.О.

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

ДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ РОБОЧОГО ЧАСУ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Освіта є важливим фактором для становлення України як правової держави з ефективним управлінням в усіх її сферах. У закладах вищої освіти підготовкою різного роду фахівців займаються науково-педагогічні працівники, їх завдання полягає у тому, щоб забезпечити належну та якісну підготовку досвідчених кадрів. Ефективність та продуктивність діяльності науково-педагогічних працівників залежить від правильно організованого «робочого часу». Саме в межах робочого часу працівник безпосередньо та фактично виконує свою трудову функцію, на нього поширюється ряд визначених законодавством гарантій, а також він наділений відповідними правами й обов'язками, перебуваючи з роботодавцем у безпосередніх трудових правовідносинах [1 с. 127]. Робочий час науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання має свої особливості щодо тривалості, розподілу та використання.

У закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання частиною персоналу є працівники Національної поліції України відряджені на посади науково-педагогічних працівників для подальшого проходження служби.

Робочий час науково-педагогічних працівників визначається статтею 51 Кодексу законів про працю [2] та статтею 56 Закону України «Про вищу освіту», і становить 36 годин на тиждень, тобто має скорочену тривалість робочого часу. У законі України «Про вищу освіту» зазначається, що робочий час науково-педагогічного працівника включає час виконання ним навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи та інших трудових обов'язків [3].

Однак, відповідно до статті 91 Закону України «Про Національну поліцію» службовий час поліцейських визначається розпорядком дня, який затверджує керівник відповідного органу (закладу, установи) поліції та не може перевищувати більше 40 годин на тиждень, тобто має нормальну тривалість робочого часу. Для поліцейських установлюється п'ятиденний робочий тиждень з двома вихідними днями. Особливий характер служби в поліції містить такі спеціальні умови для певних категорій поліцейських: 1) службу у святкові та вихідні дні; 2) службу позмінно; 3) службу з нерівномірним графіком; 4) службу в нічний час [4].

Науково-педагогічні працівники у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання можуть виконувати навчальну роботу у вихідні дні згідно з розкладами навчальних занять, оскільки для курсантів (слухачів) встановлюється шестиденний робочий тиждень з одним вихідним днем. Крім того, розклади навчальних занять складаються з нерівномірним графіком, не звертаючи увагу на скорочену тривалість робочого часу. На нашу думку, науково-педагогічні працівники, працюючи в таких умовах можуть знизити якість проведення навчальних занять, підготовки кадрів та ефективність своєї роботи, в цілому.

Графік робочого часу науково-педагогічних працівників визнається відповідно до розкладу навчальних занять і консультацій, розкладом підсумкових контролів та іншими видами робіт,